

MEHNAT FAOLIYATINING BOLA RUHIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

ChDPU Maktabgacha ta'lim pedagogikasi kafedrasida
o'qituvchisi O'razaliyeva Sojida Tojiboy qizi
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi I-bosqich talabasi
Ziyodullayeva Sabrina Sunnatilla qizi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yosh avlodga mehnat tarbiyasini berish bog'cha yoshidagi bolalarni jismoniy, aqliy va estetik tomonlama tarbiyalash. Bolaga atrof muhitni tanishtirish va uni avaylash haqida so'z yuritilgan.*

Аннотация: *В данной статье обеспечением трудового воспитания подрастающего поколения является физическое, умственное и эстетическое воспитание детей дошкольного возраста. Речь идет о знакомстве ребенка со средой и заботе о нем.*

Abstract: *In this article, the provision of labor education to the younger generation is the physical, mental and aesthetic upbringing of children of kindergarten age. There is a talk about introducing the environment to the child and taking care of it.*

Kalit so'zlar: *Mehnat tarbiyasi, ta'lim muassasasi, maktabgacha ta'lim, aqliy mehnat, jismoniy mehnat.*

Ключевые слова: *Трудовое воспитание, образовательное учреждение, дошкольное образование, умственный труд, физический труд.*

Key words: *Labor education, educational institution, preschool education, mental work, physical work.*

Bugungi kunda yosh avlodga mehnat tarbiyasini berish masalasi hozirgi davrda eng dolzarb mavzu hisoblanadi. Mehnat har bir kishining kamolotiga yetishiga va umuman taraqqiyotga muhim ahamiyat kasb etadi.

Mehnat tarbiyasi- tarbiyaning muhim turi, shaxsni shakillantirishning zarur shartlaridan biri bo'lgan pedagogik jarayon. Mehnat tarbiyasi kishidan foydali mehnatga ichki ehtiyoj, batartiblik, tashkilotchilik, tashabbuskorlik, ishchanlik, ishning ko'zini bilish singari sifatlarni qaror topshirishga xizmat qiladi.

Mehnat inson ehtiyojlarini qondirishning birinchi va asosiy vositasi bo'lganligi uchun ham mehnat tarbiyasi tarbiyaning boshqa hamma turidan oldin paydo bo'lgan.

Bolalarda mehnat tarbiyasi berishda bog'cha maktab singari ijtimoiy pedagogik muassasalar katta o'rin tutadi. Chunki bu muassasalarda mehnat tarbiyasi ilmiy asosda tegishli mutaxassislar tomonidan uyushtirilgan. Mehnat tarbiyasini tashkil etishdagi asosiy jihat shundaki, u bolaning yosh xususiyatlarini, ruhiy, aqliy va jismoniy imkoniyatlariga muvofiq bo'lishi lozim. Maktabda o'z vaqtida kelib ketish, o'qish yozishni o'rganish, berilgan bilimlarni egallash uchun o'quvchilarga, mehnat tarbiyasi berilishi kerak. Chunki o'quv topshiriqlarini bajarish, dars o'zlashtirish, o'rgatilganlarni takrorlash, yozma ishlarni bajarish, kerakli matnlarni yodlash, ko'chirmalar olish uchun ham ishning ko'zini bilishi kerak.

O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni va kadrlar tayyorlash milliy dasturi 1997-yil 29-avgustga muvofiq, o'rta maxsus ta'lim bosqichlarining majburiy bo'lganligi o'zbek o'quvchilariga mehnat tarbiyasi berishda alohida ahamiyat kasb etadi.

MTTda mehnat tarbiyasi ikki yo'nalishda amalga oshiriladi:

- 1) Bolalarni o'zlarini mehnatga o'rgatish.
- 2) Kattalar mehnati bilan tanishtirish.

Kattalar mehnati bilan tanishtirishning asosiy mazmuni quyidagilardan iborat:

- 1) Harbir kishining mehnati ijtimoiy mohiyati.
- 2) mehnat ahli o'rtasidagi ijobiy munosabat.
- 3) Harqanday kasb ham muhim ekanligini tushuntirish

Biz kattalar bolaga o'rnak bo'laolishimiz kerak. Chunki mehnat bolaning ruhiy salomatligiga katta ta'sir qiladi, bundan tashqari qon aylanishini ham yaxshilandi.

O'z o'ziga xizmat qilish ya'ni ilk yoshdan boshlab mustaqil ovqatlanish, yuvinish, kiyinish, o'yinchoqlarini yig'ishtirib qo'yishga o'rgatiladi. O'z o'ziga xizmat qilish jarayonida bolalarda mustaqillik ma'lum maqsad bilan harakat qilish kabi sifatlar shakillanadi.

Mehnat o'zi nima?

Mehnat jamiyat alohida individ talab va ehtiyojlarini qondirish uchun bajariladigan faoliyat turidir

Aqliy mehnat-Insonning tafakkur faoliyati. Bunga muhandis, virach, agronom, o'qituvchi, olim va boshqa mehnat misol bo'laoladi. Albatta inson bunday kasblar sohibi bo'lish uchun ham avvalo mehnat qilishi kerak, ya'ni aqliy mehnat.

Jismoniy mehnat-insonning jismoniy faoliyati. Bunga ishchi dehqon, Kosibchilik mehnati misol bo'ladi. Malakali mehnat maxsus tayyorgarlikni talab qiladi. Malakasiz mehnat esa maxsus tayyorgarlikni va qobiliyatni talab etmaydi. Masalan, yuk tashuvchi, qorovul, farrosh va boshqa lar esa aksincha.

Mehnat bolaning ruhiy rivojlanishiga ham faol ta'sir qiladi.

Ijtimoiy tarixiy tajribani o'zlashtirish faol ish jarayonida yuz beradi faollik bolaga xos xususiyatdir. Ulardan asosiylari: munosabatda bo'lish faoliyati, bilish buyumlar bilan bo'ladigan faoliyat, o'yin, mehnat va o'quv faoliyatidir.

Bolaning har xil faoliyatlarini muvaffaqiyatli egallab olishlari oilada, bolalar bog'chasida, ta'lim tarbiya ishlarining qay darajada tashkil etilishiga bog'liqdir.

Xulosa: Bolaga mehnat qilishni o'rgatish uning salomatligiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Va bu narsa bizga ota-bobolarimizdan qolgan meros hisoblanadi uni yosh avlodga tarbiyalash esa bizning vazifamizdir. Albatta yosh bolaga mehnat tarbiyasini o'rgatish avvalo oiladan boshlanadi.

Bolaga mehnat qilishni o'rgatish avvalo oiladan boshlanarkan oilaning o'zi ham Bolaga namuna bo'laolishi kerak Misol, oddiy kiyimlarini taxlash yoki ovqatlangandan keyin idishlarni yig'ishtirish va shu kabi oddiy mehnat bilan boshlash zarur.

Ayrim ota-onalar "bolaligimda men qiynalganman " deb bolasiga haddan tashqari erkinlik berib qo'yadi bu bolani dangasa qilib qo'yadi tarbiyasiga ham salbiy ta'sir qiladi. Shu sababdan ham bolaga yoshligidan to'g'ri tarbiya berish va to'g'ri yo'lga boshlash zarur

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Z.Q. Qo‘ldoshiva Sh.H Haydariva 2. 2022.
2. Hasanboeva O va boshqalar. Oilada barkamol avlod tarbiyasi - T. O‘zbekiston 2010.
3. Imomiva Sh.M, Noriva F.F ijtimoiy tarmoqlar.
4. <https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&cluster=16954566061520862622&btnI=1&hl=ru>